

Hoogbegaafd in context

Van inzicht in jezelf naar
verbinding en impact op je werk

Rianne van de Ven

Ontwerp en opmaak: Kristel Guit, Studio Busser
Uitgever: Donald Suidman, BigBusinessPublishers

ISBN: 978-94-9350-622-0

© Rianne van de Ven, 2026

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De tools en oefeningen mogen worden gebruikt, graag wel voor zover mogelijk met bronvermelding.

Inhoud

1.	Misschien herken je dit?	9
2.	Hoogbegaafd in context	11
2.1	Intelligentie, IQ en hoogbegaafdheid	12
2.2	Delphi-model Hoogbegaafdheid	13
3.	Het samenspel	17
3.1	Vier dimensies	18
3.2	Verschillende horizon	20
3.3	De overschattingvalkuil	21
4.	Bedreiging of verrijking	23
4.1	Intentie en perceptie	24
4.2	Waarom je als bedreiging kunt worden ervaren	25
4.3	Naast elkaar	27
5.	Wat jij wél kunt doen	31
5.1	Hoe jij eerder als verrijking gezien kunt worden	32
5.2	Van te veel aanpassen naar afstemmen	36
5.3	Van niet aanpassen naar afstemmen	37

6.	Wat ligt buiten jouw invloed?	41
6.1	Welke aspecten in de omgeving maken het moeilijk om jou als verrijking te zien?	42
6.2	Zelfscan "Hoe ontvankelijk is mijn werkomgeving voor mijn hoogbegaafdheid?"	45
6.3	Resultaten zelfscan	46
6.4	Niet alles gaat over jou	46
7.	Communicatie en samenwerking	49
7.1	Erken de verschillen	50
7.2	Bottom-up en top-down	51
7.3	Neem eigenaarschap voor jouw kwaliteiten	51
7.4	Valkuilen	52
7.5	Gevoeligheden	53
7.6	Drie aspecten van communicatie: inhoud, proces en relatie	54
7.7	Samen komen tot besluitvorming: het BOB-model	56
7.8	Wanneer jij de versneller bent	57
7.9	Wanneer jij de vertrager bent	58
7.10	Spreaden, herhalen en verwerkingstijd gunnen	59
7.11	Voordelen van jouw hoogbegaafdheid in communicatie en samenwerking	60
8.	Invloed zonder macht	63
8.1	Van gelijk hebben naar invloed uitoefenen	64
8.2	Waarom goede ideeën niet altijd invloed opleveren	64
8.3	Het invloedmodel van Zuidema	66
8.4	Duwen – Overreden	68
8.5	Duwen – Stellen	69
8.6	Trekken – Overbruggen	70
8.7	Trekken – Inspireren	71
8.8	Wegbewegen	72
8.9	Hoogbegaafd én leidinggevende	72
8.10	Effectieve beïnvloeding vraagt flexibiliteit	74

9.	Passend werk voor hoogbegaafden	77
9.1	Wat is passend werk voor hoogbegaafden?	78
9.2	Hoe ben jij hoogbegaafd?	79
9.3	Passend werk en energie	80
9.4	Passend werk en waarden	81
9.5	Gemeenschappelijke thema's	83
9.6	Je loopbaan als kralenketting	85
9.7	Wees zichtbaar	86
9.8	Groeien en bloeien	87
9.9	Ken uzelf	88
10.	Van bedreiging naar verrijking	91

Bij afwezigheid van een prettig leesbare genderneutrale oplossing wordt in dit boek gebruikgemaakt van mannelijke verwijswaarden voor de hoogbegaafde, de cliënt, de leidinggevende, de collega, etc. 'Hij of zij', 'hem of haar' of 'zijn of haar' vind ik storender en doet ook geen recht aan mensen die zich niet in beide uitersten op het genderspectrum herkennen

Misschien
herken je dit?

Misschien weet je al jaren dat je hoogbegaafd bent. Misschien heb je het pas recent ontdekt. Misschien kwam het inzicht via een test, een boek, een coach, een collega, een partner of een kind dat hoogbegaafd bleek te zijn.

Hoe je ook tot dat inzicht bent gekomen, de kans is groot dat sinds je met dit besef leeft, er steeds meer puzzelstukjes op hun plek beginnen te vallen. Dingen die je jarenlang als losse ervaringen hebt gezien, blijken opeens met elkaar samen te hangen. Sterker nog: voor veel volwassenen start er op dat moment een nieuwe fase in hun leven. Er dienen zich nieuwe vragen aan.

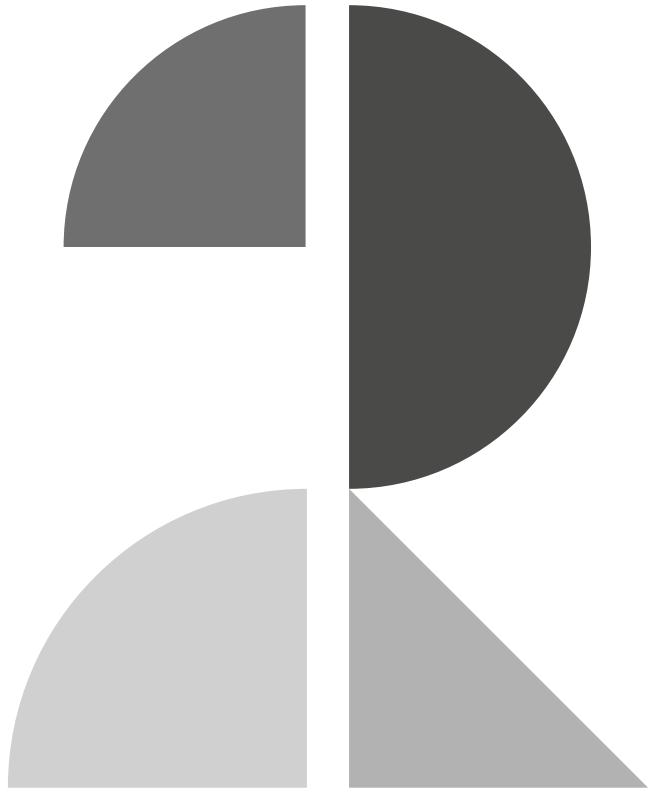
Niet meer de vraag óf je hoogbegaafd bent. Maar vragen als: Wat betekent dit voor mijn werk, mijn ontwikkeling en mijn leven? Hoe kan ik mijn talenten beter benutten? Hoe kan ik meer van mijn mogelijkheden realiseren?

In mijn werk ontmoet ik hoogbegaafde volwassenen uit allerlei sectoren, functies en levensfasen. De onderlinge verschillen tussen hoogbegaafde volwassenen zijn groot. Toch hoor ik vaak vergelijkbare vragen. Veel van die vragen gaan over potentieel, invloed, energie, voldoening en betekenis.

Functioneren ontstaat nooit alleen in de persoon zelf. Het ontstaat in de wisselwerking tussen een mens en diens omgeving. Tussen hoe jij denkt en hoe anderen denken. Tussen wat jij nodig hebt en wat een omgeving biedt. Tussen wat jij bedoelt en wat anderen horen.

De vraag is niet alleen: Wie ben ik? Maar ook: Waar bevind ik mij?
En: Wat gebeurt er in de interactie?

Dit boek gaat over hoe je meer van jouw potentieel kunt realiseren, meer invloed kunt uitoefenen en beter kunt begrijpen hoe jij en je omgeving op elkaar inwerken.

Hoogbegaafd
in context

2.1 Intelligentie, IQ en hoogbegaafdheid

Wanneer mensen het over hoogbegaafdheid hebben, gaat het al snel over IQ. Dat is begrijpelijk. Een hoge algemene intelligentie maakt immers deel uit van vrijwel alle definities van hoogbegaafdheid die er zijn. Toch merk ik dat er daardoor ook regelmatig misverstanden ontstaan. Want een hoge algemene intelligentie is niet hetzelfde als een hoog IQ.

Intelligentie verwijst naar een vermogen, een persoonseigenschap. IQ daarentegen is een getal dat voortkomt uit een intelligentieonderzoek. Een IQ-score is niet hetzelfde als intelligentie. Het is hooguit een benadering ervan.

Veel hoogbegaafde volwassenen kennen hun IQ-score niet. Zij hebben nooit een intelligentieonderzoek laten verrichten. Toch kunnen zij beschikken over een hoge algemene intelligentie. Niet getest zijn betekent immers niet hetzelfde als niet intelligent zijn. Intelligentie kunnen we ook in actie zien in uitingen als analyses, creatieve oplossingen, snel nieuwe kennis verwerven, wat iemand creëert, ontwikkelt of realiseert en het snelle schakelen tussen abstractieniveaus en invalshoeken.

Voor mij maakt een hoge algemene intelligentie onmiskenbaar deel uit van hoogbegaafdheid. Een IQ-test kan dat ondersteunen, zichtbaar maken of bevestigen. Maar voor dit boek is een IQ-score geen voorwaarde. Het vertrekpunt is niet een getal. Het vertrekpunt is de mens.

Wanneer hoogbegaafdheid uitsluitend wordt benaderd vanuit intelligentie, blijft een belangrijk deel van het hoogbegaafd *zijn* buiten beeld. Daarom gebruik ik in dit boek opnieuw het Delphi-model Hoogbegaafdheid.